

KALAALLIT NUNAANNI LGBTQIA+-IUNEQ

INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SIUNNERSUIISOQATIGIIT
RÅDET FOR MENNESKERETTIGHEDER

INUIT
PISINNAATITAAFFIINUT
INSTITUTI

INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER

KALAALLIT NUNAANNI LGBTQIA+-IUNEQ

Suliniummik aqutsisoq: Kristina M. Kristensen, IPS - Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit

Aaqqissuisut: Kristina M. Kristensen, IPS - Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit & Sipineq+

Saqqummerseqataasut: Sipineq+

Ilusilersuisoq: Sacha Malinský

Ilioqqarnera: Hedda Bank

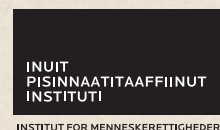
Saqaata assitaa: Sipineq+

e-ISBN: 978-87-973972-9-9

© 2024 Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit aamma Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti

Saqqummersitaq una taassumaluunniit ilaa issuagaq erseqqissumik allallugu niuernerunngitsumi atugassatut issuarneqarsinnaavoq.

Saqqummersitatta paasiuminartuunissaat anguniarparput. Assersuutigalugu naqinnerit angisuut, titarnerit naatsut, oqaaseqatigiit ikittut, oqaatsinik avissinerit ikittut, tunuliaqutaa erseqqarissoq aamma sinaakkusikkat erseqqarissut atorpavut.

IMARISAI

1	AALLAQQAASIUT	4
2	LGBTQIA+: TAAGUUTINIK ALLATTORSIMAFFIK	6
3	LGBTQIA+ INUTTUT PISINNAATITAAFFINNUT TOQQAMMAVIUSUP ILUANI	8
4	PEQQISSUUNISSAMUT PISINNAATITAAFFIK	13
	Marloriaammik ikinnerussuteqarneq	16
	Atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsineq pisortallu sullissiviinik naapitsineq	18
5	ASSIGIIMMIK PINEQARNISSAMUT PISINNAATITAAFFIK IMMIKKOORTITAANNGINNISSARLU	20
	Killiliivigineqarani oqaaseqarsinnaatitaaneq tassaangilaq uumissuinissamut periarfissiissut	24
	Illersuutit	25
6	INNERSUUSSUTIT	27
7	APEQQUTIT ISUMALIUTIGISASSAT	31
8	NASSUIAATIT	32

1

AALLAQQAASIUT

Ullut tamaasa LGBTQIA+ -it nunarsuaq tamakkerlugu suaassutsikkut kinaassusaat aamma/imal. atoqatigiinnikkut isumaat pissutigalugit pisinnaatitaaffii innarlugaasarpur. Nunat ilaanni LGBTQIA+ -it sakkortoqisumik immikkoortitaasarpur, parnaarussaasarpur toqumullu allaat pillagaasinnaasarlutik.

Nunatsinni LGBTQIA+ -it ukkanniarlugit, Sipineq+ suleqatigalugu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit (IPS) nalunaarusiamik matuminnga saqqummiussipput. Nunani tamalaani allakkiat soorlu NP-iit inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarutaanni Inuillu Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Isumaqatigiisummi (EMRK) naligiissitaaneq immikkoortitaanerlu pillugit toqqammaavissaq ersarissumik nassuiarneqaraluaq, tamatumani suli annertuunik unammilligassaqarpoq.

Ullut tamaasa LGBTQIA+ -it nunarsuaq tamakkerlugu suaassutsikkut kinaassusaat aamma/imal. atoqatigiinnikkut isumaat pissutigalugit pisinnaatitaaffii innarligaasarput. Nunat ilaanni LGBTQIA+ -it sakkortoqisumik immikkoortitaasarput, parnaarussaasarput toqumullu allaat pillagaasinnaasarlutik¹.

Nalunaarusiami matumani nunarput immikkut isiginiarneqarpoq, pisinnaatitaaffiit pingaarutillit nunatsinni LGBTQIA+ -it inuunerannut unammilligassiiinnaasut, soorlu peqqissuunissamut, - assigiimmik pineqarnissamut - immikkoortitaannginnissamullu pisinnaatitaaffiit aallaaviullutik.

Ajoraluartumik nunatsinni LGBTQIA+ -inut atugassarititaasut pillugit paasissutissat-ilungersuukkaluarlugit - IPS - imit pissarsiarineqarsinnaasimangillat. Taamaammat nalunaarusiami matumani paasissutissat, nunat tamalaat akornanni LGBTQIA+ it pillugit misissuinerit annertuut, nunallu inoqqaavini LGBTQIA+ nut tunngasut pillugit immikkut misissuinerit annikitsut akuleriipput. Nunatsinni LGBTQIA+ -it namminneq misigisimasaannik assersuutissanik aalajangersimasunik Sipineq+ ilanngussaqqarpoq, pisinnaatitaaffiillu suut nuna tamakkerlugu immikkut ilungersortitaasutut misigineqarnerannik suussusersilluni.

Nalunaarusiami matumani nunarsuaq tamakkerlugu nunatsinnilu maanna pissutsit, pissusaajartortut immikkoortullu ilaat nuna tamakkerlugu iliuuseqarfigisariallit paasinarsarnissaat - ersersinnissaallu kissaatigaarput. Immikkoortut, periarfissat annertunerusut, ilaatigut atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsinerup aamma immikkoortitsinngissaq pillugu inatsisip ilanngunnerisigut, annertuumik angusarqarfiusussat. Nalunaarusiaq una, LGBTQIA+ imut tunngasunik ilisimasaqarnerup nunatsinni annertusiartornissaanik suliniuteqarnerup immikkoortuatut siullertut - ilaatigut innuttaasut pillugit misissuisitsinerni, atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsinerni imminullu toquttarneq pillugu iliuusissatut siunniussanut tunngatillugu, annertuunik amigaateqarneranik takutitsinikkut, inerisarneqarpoq.

Atuarluarisi!

IPS & Sipineq+

2

LGBTQIA+: TAAGUUTINIK ALLATTORSIMAFFIK

Ataani nalunaarsukkat tamakkiisuunnginnerat naammassillugillu nassuiarneqannginnerat maluginiagassaavoq. Sipineq+, Oqaasileriffillu suleqatigiillutik oqaatsit LGBTQIA+-imut attuumassuteqartut pillugit nassuiaatinik inerisaapput, nalunaarsukkallu naammassippata atuutilissallutik. Ataani nalunaarsukkat, Sipineq+ imit Inuillu Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnit (IPS)- Oqaasileriffik siunersioqatigalugu- nassuiarneqartut, maannamuugallartog atuupput.

ATOQATEQARUSUSSUSEQANNGITSOQ / ASEKSUEL

Inuk suaassutsikkut kajungerinermik allanut misigisaqarneq ajortoq imalt. inunnut annikitsumik suaassutsikkut kajungerisaqalaartartoq.

Person, som ikke oplever seksuel tiltrækning til andre eller kun oplever meget lidt seksuel tiltrækning til andre.

SUIAQATIMINOORLUNILU SUIAQATIGINNGISAMINOORTOQ / BISEKSUEL

Inuk, atoqueqarnermut, aamma asanninnikkut misiginikkut aamma/imalt. misigissutsikkut- inunnut kajungerineq suaassutsit ataasiinnaangitsumut – kisianni assigiimmik, piffissami ataatsikkut imlt. Annertunerusut pisariaqartinnagit.

Person, som er seksuelt – og evt. romantisk og/eller følelsesmæssigt – tiltrukket af personer af mere end ét køn – men ikke nødvendigvis på samme måde, på samme tid eller i samme grad.

INUNNGUUTSIMINIT SUIAASSUTSIMISUT KINAASSUSILIK / CISKØNNET

Inuup suaassutsini inunnguuserisani, suaassutsimi qanorlu suaassuseqarnerminik misigisai naapertuuteqatigiittut. Inuup suaassusaa taamaasilluni suaassutsimik inunnguuserisami kinaassuseqarpoq.

Person, hvis oplevede køn og kønsudtryk svarer overens med det køn, personen blev tildelt ved fødslen. Personens kønsidentitet er dermed ciskønnet.

SUIAASSUTSIMIK SAQITSINEQ / GENDERBENDING

Inunngornermi suaassuseq tunniunneqarsimasoq eqqoqqissaanngitsutut aamma/ imaluunniit paasisakineq aallaavigalugu tunniunneqarsimaneramik misigisimaneq pissutigalugu inuup suaassutsip toqqammavigalugit suliarisartakkat sammivii apeqqutaatinnagit aallussaqaartartoq.

Udtryk for en person, der bøjer sin kønsrolle (bend), da det køn, pågældende blev tildelt ved fødslen, opleves som unøjagtigt og/eller for snævert.

SUIAQATIGINNGISAMINOORTOQ / HETEROSEKSUEL

Inummut, suaassutsiminni illuatunganiittumi kajungerisuusumut taaguut.

Betegnelse for en person, der er seksuelt tiltrukket af personer af det andet af de binære køn.

SUIAQATIMINOORTOQ / HOMOSEKSUEL

Suiaaqatiminoorneq isumaqarpoq nammineq suaassuseqatimut assinganik kajungerisuuneq.

At være homoseksuel betyder, at du er seksuelt tiltrukket af personer af samme køn.

INUNNGUUTSIMINIK SUIAASSUSERSIUMINAATSOQ / INTERKØN

Inuk timimigut suaassutsip ilisarnaataanik allanngorartunik inunnguusitut peqarneranut atatillugu suaassusaanut taaguut.

Bruges som betegnelse for en persons køn, hvis personen har medfødt variation i fysiske køns karakteristika.

SUIAASSUTSINUT PITUTTORSIMANGITSOQ / NONBINÆR

Angutitut arnatulluunniit imminut suaassutsikkut atassuteqannginneq, inuiaqatigiinni inississukkanut suaassutsinut marlunnut attuumassuteqanngitsoq.

At være nonbinær er en kønsidentitet, som betegner personer, der ikke identificerer sig som mand eller kvinde, som er de to binære køn i det binære kønssystem, og dermed heller ikke det køn, de blev tildelt ved fødslen.

TAMANOORTOQ / PANSEKSUEL

Inuk kinguaassiuutitigut suaassutsinut tamanut imaluunniit suaassusaat apeqqutaatinnagu kajungerisoq.

Betegner en person som bliver seksuelt tiltrukket af personer af alle køn eller uanset deres køn.

INUNNGUUSERINNGISAMINIK SUIAASSUSILIK / TRANSKØNNET

Suiaassutsikkut kinaassusaat annerusumik minnerusumilluunniit inunnguutsiminnut ataqtigiiingitsumik kinaassuseqartunut inunnut ataatsimut taaguut.

Fællesbetegnelse om personer, hvis kønsidentitet i større eller mindre grad ikke er i overensstemmelse med det køn, de blev tildelt ved fødslen.

3

LGBTQIA+ INUTTUT PISINNAATITAAFFINNUT TOQQAMMAVIUSUP ILUANI

“Kikkut tamarmik inatsimmi naligiipput, taamatullu sutigulluunniit immikkoortitsinertaqanngitsumik inatsisitigut illersugaasinnaatitaapput. Kikkut tamarmik nalunaarummi matumani naapertuutinngitsumik sutigulluunniit immikkoortinneqarnissamut taamatulluunniit immikkoortinniarneqarnissamut illersugaasinnaatitaapput”. NP-iit inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarutaat, artikel 7.

Naligiinneq immikkoortitsinnginnissarlu pillugit tunngavigisassami, inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarummi, inuit tamarmik kiffaanngissuseqarlutik, ataqqinassutsikkut pisinnatitaaffitsigullu naligiillutik inunngornerat, NP-iit tunngaviusumik aallaaviusussatut akuerisaanni 1948-imeersumi, allassimavoq.

Assigiimmik pineqarnek, inuit tamarmik inatsimmi naligiimmata, inatsisini assigiimmik illersugaanissaannik isumaqarpoq. Inuit kikkulluunniit immikkoortinneqaratik pisinnaatitaaffiminnut assigiimmik periarfissinneqarnissamut piumasaqarsinnaanerannik isumaqarportaaq. Naligiimmik pineqarnissamut piumasaqaat, naalagaaffiup immikkoortitsinermik pitsaaliinissamik assigiimmillu pinninnissamik siuarsaanissamik pisussaaffeqarneranik, nassataqarpoq.

Immikkoortitsinnginneq, inuit kikkulluunniit suaassuseq, ammip qalipaataa, oqaatsit, upperisaq, polikkikkut allatigulluunniit isuma, inuiaassuseq imal. inuttut atukkat, inuiannut ikinnerussuteqartunut ilaaneq, pisuussutinut tunngasut, inunngorneq, inuttut innarluuteqarnek, atoqatigiinnikkut isuma allaluunniit suugaluaq pissutigalugit assigiinngisitsisoqannginnissaanik naalagaaffiup qulakkeerinissanik, isumaqarpoq². Pisinnaatitaaffiminnut assigiimmik periarfissaqarnissaat qulakkeerniarlugu, illersuutissatut tunngavissat pissutigalugit, inunnik assigiinngisitsineq periarfissaappat, tunngavissaq inatsimik unioqqutitsisoq ataaseq arlalliluunniit pissutigalugit, assigiinngisitsineq immikkoortitsineruvoq. Illersuutissatut tunngavissat pissutigalugit assigiinngisitsineq tassaasinnaavoq suliffeqarfiup sullivimmi avatangiisinik sulisumut innarluutilimmut naleqqusaanera.

Tamatuma saniatigut Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Isumaqatigiissut (EMRK) nunatsinni aamma atuuppoq, tassanilu immikkoortitsinissap inerteqqutaanera isumaqatigiissummi artikel 14-imi ersarissumik nassuiarneqarpoq.

Tassani ima allassimasoqarpoq:

*"Isumaqatigiissummi matumani pisinnaatitaaffittut nammineersinnaatitaanernillu akuerineqartunik atuinissaq; suaassuseq, ammip qalipaataa, oqaatsit, upperisaq, politikkikkut allatigulluunniit isuma, inuiaassuseq imal. inuttut atukkat, naalagaaffimmi inuiannut ikinnerussuteqartunut ilaaneq, pisuussutinut tunngasut, inunngorneq imal. pissutsit allat suugaluit tunngavigalugit assigiinngisitsinani qulakkeerneqassapput."*³

Atoqatigiinnikkut isuma pissutigalugu immikkoortitsinerup inuit pisinnaatitaaffiinik innarliisinaanera immikkoortitaannginnissamullu pisinnaatitaaffiup ilaqutariinnik pilersitsinissamut pisinnaatitaaffimmut tunngatillugu atuussinnaanerrattaq, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivimmit (EMD) akuerineqarpoq⁴. Tassanissaaq assigiinngisitsinerup inerteqqutaanera isumaqatigiissummi artikel 14-imi, suaassutsikkut kinaassutsimut tunngatillugu apeqqutit aamma pineqarnerat erseqqissarneqarpoq.⁵

Assigiimmik pineqarnek qitiusumik inuttut pisinnaatitaaffimmut tunngaviugaluarpalluunniit, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami

Isumaqatigiissut (EMRK) naligiissitaanermik immikkoortitsinnginnissamillu piumasaaqatitaqaraluarpalluunniit LGBTQIA+-it pisinnaatitaaffiillu nunarsuarmi ersarinnerorpasileraluit, tamatumunnga tunngatillugu suli unammilligassarpasuaqarpoq.

Suiaaqatinoorneq NP-iinni nunani amerlasuuni suli inerteqqutaavoq, nunanilu arfinilinni suaiaqatinoorneq toqumik pillaatisinermik kinguneqarsinnaasarluni⁶.

Tamatuma saniatigut, nunat NP-iinni ilaasortaasut ilaasa suaiaqatinoortuunermik inatsimmik unioqqutitsinerujunnaarsitsisimanerannut, taamaattorli LGBTQIA+ iussutsip ileqqulersuutinillu takutitsinissap inerteqqutinngortitsisimanerannut, tamatumalu saniatigut suliffissarsinnaanermut, inissarsisinnaanermut Peqqinnissaqarfimmullu annertuumik sunniuteqartumik, amerlanerussuteqartunit assuarisaanerannut immikkoortitaanerannullu assersuutissaqarportaaq⁷.

Nunani suaiaqatinoortuuneq LGBTQIA+-unerlu inatsisitigut akuerisaagaluaq, atoqatigiinnikkut isuma suaiaassutsikkullu kinaassuseq tunngavigalugit nakuuserfiginninneq, immikkoortitsineq oqaatsillu atorlugit uumissuineq takussaapputtaa.

Qujanartumik nunarsuaq tamakkerlugu suliniaqatigiiffiit amerlasuut LGBTQIA+-iinut atugassarititaasunik allannguinnissaq suliniutiigaat.

NP-iinni nunani ilaasortaasuni LGBTQIA+ inut tunngatillugu pissutsit misissorneqarput, NP-iinni sullissiviit suliniutigaat nunat:

- Inunnik suaiaqatinoortunut kinguaassiuutitigullu pissusilersornerannut akeqqersimaarneq inunnguutsiminillu suaiaassuserinngisamissut kinaassusilinnut atoqatigiinnikkullu pissusilersornerannut akeqqersimaarneq tunngavigalugu nakuusernermut illersuinissaat.
- Naalliutitsisarnernik, naakkitaatsumik pinninnernik inuttullu naleqassutsikkut innarliinernik pitsaaliinissaat.
- Inatsisinik suaiaqatinoortuunermik inunnguutsiminnillu suaiaassuserinngisamissut kinaassusilinnik pinerluttutut isiginnittunik atorunnaarsitsinissaat.
- Atoqatigiinnikkut isummamik suaiaassutsikkullu kinaassutsimik immikkoortitsinermik inerteqquteqarnissaat.
- LGBTQIA+iit tamarmik killilerneqaratik oqaaseqarsinnaatitaanerannik, peqatigiiffilorsinnaatitaanerannik eqqissisimasumillu ataatsimoorsinnaatitaanerannik qulakkeerinissaat⁸.

NP-iit " atoqatigiinnikkut isuma suaiaassutsikkullu kinaassuseq tunngavigalugit nakuuserfigitissinnaanermut immikkoortitaasinnaanermullu illersorneqarnissamut, arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik immikkut ilisimasalik " sulisoqarputtaa. Immikkut ilisimasalik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsoq LGBTQIA+ imut tunngatillugu nunani tamalaani inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsisinik atuutilersitsinernut malinnaavoq, eqqumaffiginnilersitsilluni, illuatungiliuttunik naapertuuttunik

tamanik oqaloqateqartarluni, nakuusernermik immikkoortitsinermillu iliuseqarfiginnissamut iluaqutaasinnaasunik siunnersuilluni ikiuuttarlunilu⁹.

Maani nunatsinni sulinniaqatigiiffiit tassaapput Sipineq+ aamma Lgbtq+ Greenland (Greenland plus), nunatsinni LGBTQIA+-inut atugassarititaasunik immikkut sammisaqartut. Allanilli aamma suliniaqatigiiffeqarpoq pisinnaatitaaffinnik LGBTQIA+imut tunngasunut attuumassutilinnik sulialinnik, soorlu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit (IPS).

Taakku peqatigiillutik, nunatsinni najukkani nunalu tamakkerlugu LGBTQIA+nut tunngatillugu pissutsit eqqumaffiginissaat pitsaanerulersinnissaallu suliniutigaat. Suliniaqatigiiffiit politikikkut oqaluuserineqartut qanimut malinnaaffigaattaaq, naapertuuppallu, ass. nunatsinni naligiissitaaneq immikkoortitaannginnissarlugu pillugit inatsisunik atuutilersitsinermit atatillugu peqataanissaq ujjartortarlugu.

Ajoraluartumik maanna nuna tamakkerlugu LGBTQIA+ it immikkoortitaannginnissaannut illersuinissamut toqqammavissamik naammattumik inatsiseqanngilaq.

- Tunngaviusumik inatsit, "upperisaq imal. nagguik" (§ 70) pissutigalugu immikkoortitaannginnissamut, illersuutaavoq. Inuussutissarsiutinut killiligaanani naligiimmillu periarfissanut killiliinerit tamarmik peerneqarnissaannik (§§ 74 aamma 75) aalajangiivortaaq. Tunngaviusumilli inatsit nalinginnaasumik immikkoortitsinermit inerteqqummik imaqaanngilaq.¹⁰
- Pinerluttaalisitsinermit inatsimmi § 100; inunnut amqip qalipaataa, inuiaassuseq imal. immikkut inuiaassuseq, upperisaq imal. atoqatigiinnikkut isuma tunngavigalugu soorasaarinernut, oqaatsit atorlugit uumissuinerit inuttullu nakkarsaanernut sunniiniapilunnernullu, piaaraluni piaarinaniluunniit inunnut amerlasuunut siammartigassanngorlugit tamanut saqqummiussanut illersuuttaavoq.¹¹
- Innuttaasunut inatsisini suaassuseq tunngavigalugu immikkoortitsineq kisimi inerteqqutaavoq, inerteqqullu pingaarnertut suliffeqarfinni atuulluni. Suaassutsikkut naligiissitaaneq, angutit arnallu naligiissitaanerit pillugu Inatsisartut inatsisaannit nr. 3,29. november 2013-imeersumit illersugaavoq.¹²

Pinerluttaalisitsinermit inatsit naapertorlugi, inuk ass. nakuusernermit, soorasaarinermut assigisaannulluunniit eqqartuunneqarsinnaavoq, pinerlunnerulli pinerlineqartup immikkut inuiaassusaanik, atoqatigiinnikkut isumaanik allamilluunniit patsiseqarnera, pinerlunnertut immikkut taaneqanngilaq sukannerulersitsisutulluunniit erseqqissarneqarani.

Naak naalagaaffiit " uumissuinermit aallaaveqartumik nakuusernermik pitsaaliinissamut immikkut pisussaaffeqarnerat (specific duty to prevent hatred-motivated violence)" - pingartumik nakuuserneq pinerlisap atoqatigiinnikkut isumaanik tunuliaqutaqaraangat imal. tamatumunnga attuumassuteqaraangat, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivimmit aalajangersaavigineqaraluaq.¹³

Assersuutigalugu uumissuineq tunngavigalugu pinerliineq pillaasarnermut inatsimmi § 266 b, Danmarkimi eqqartuunneqaataasinnaanera annertuneruvoq. Tamatuma saniatigut uumissuineq tunngavigalugu pinerliineq- ilaatigut atoqatigiinnikkut isummamik, suaassutsikkut kinaassutsimik, suaassutsimik takutitsinermik imal. suaassutsit ilisarnaataannik tunngaveqarpat, sukannernerulersitsineranik aalajangiisumik pillaasarnermut inatsit § 81, nr. 6, aamma imaqarpoq. Tulliuttut, pillaasarnermut inatsimmi § 266 b naapertorlugu eqqartuussutit atoqatigiinnikkut isummamut sammititanut assersuutissaapput:

- "Tunusuisigut aallaaqalugit anguteqatinoortartupajussuit" (eqqartuussut 1.2.16.) (pinerloqqinnermi ulluni 60-ini parnaarusassanngortitaaneq)
- "Tarnikkut nappaataasorinera attatiinnarneqarsimassagaluarani. Pissusissamisuelnavianngisaannarput, akerlianilli" (Eqqartuussut 1.1.99.) (5000 koruuninik akiliisitsinertalik).
- "Suiaaqatinoorneq pissusissamisuunngilaq. Uumasumik atoqateqarnermut assersuunneqarsinnaavoq". "Akuerineqarsinnaanngilaq pissusissamisuunnginneralu nammineq anamik nerinertut, imal. qimmitornertut assersuunneqarsinnaalluni. Uatsini soorlu tassa meeqqanik atornerluisarneq. Suiaaqatinoortarneq tusaraangakku merianngulersarpunga" (Eqqartuussut 1.2.14.) (pinerloqqinnermi ulluni arfineq marlunni parnaarusassanngortitaaneq).¹⁴

Nunatsinni assigiimmik pinnineq pillugu inatsit taamaallaat suaassuseq pissutigalugu immikkoortitaanermut illersuimmat, illersuinerlu taanna pingaarnertut suliffinni atuummat, inatsit ullumikkut immikkoortunik assigiinngitsunik, immikkoortitsinermut naligiinngitsumik illersuivoq. Ullumikkut illersuineq pingaarnertut tamat tikittagaanni suliffeqarfinnilu taamaallaat atuuttussaavoq.

Nunatsinni inatsimmi immikkut inuiaassuseq, inuttut innarluuteqarneq, upperisaq, atoqatigiinnikkut isuma il.il. tunngavigalugit immikkoortitsineq nalinginnaasumik inerteqqutaanngilaq. Taamaammat nunatsinni assigiimmik pinninnissaq pillugu inatsit, nunatta nunani tamalaani pisussaaffimminik tamatigut eqquutsitsinera nalorninarpoq.

Inatsisartut ukiaanerani ataatsimiinnerminni "Naligiissitaaneq assigiinngisitsinnginissarlu pillugit" Inatsisissatut siunnersuut siullermeerlugu oqaluseraat. Immikkoortitsinerup nalinginnaasumik inerteqqutaalernissaanik- ilaatigut atoqatigiinnikkut isuma, suaassutsikkut kinaassuseq, suaassutsimik takutitsineq, suaassutsit ilisarnaataat tunngavigalugittaaq pisariaqartitsineq - aalajangiisartunik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunik (assigiimmik pineqarnissaq pillugu aalajangiisartunik), innuttaasut nalinginnaasut saaffigisinnaasaannik siunnersorneqarfigisinnaasaannillu aamma pisariaqartitsineq akuersarneqarmat, taama inatsiseqalernerq nunatsinni LGBTQIA+-it illersorneqarnissaannut eqqortup tungaanut alloriarnerussaaq annertoq.¹⁵

4

PEQQISSUUNISSAMUT PISINNAATITAAFFIK

“Inuit kikkulluunniit timikkut
tarnikkullu peqqissusissatut
anguneqarsinnaasoq
annerpaaq pisinnaatitaaffigaat.”
NP-iit nunani tamalaani
aningaasarsiornikkut, innuttut
atukkatigut piorsarsimassutsikkullu
pisinnaatitaffiit pillugit
isumaqatigiissutaat”, artikel 12 .

"Inuit kikkulluunniit timikkut tarnikkullu peqqissusissatut anguneqarsinnaasoq annerpaaq pisinnaatitaaffigaat." NP-iit nunani tamalaani aningaasarsiornikkut, innuttut atukkatigut piorsarsimassutsikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutaat", artikel 12¹⁶.

Artikili qulaani pineqartoq, kalaallini innuttaasuni, timikkut aamma/imal. tarnikkut peqqissutsikkut piunasaqaataappat, sapinngisamik pitsaanerpaamik nakorsarneqarnissaannik/katsorsarneqarnissaannik nunatsinni Namminersorlutik Oqartussat isumaginnittussaannerannik isumaqarpoq.

Peqqissutsimut tunngasut taakku marluk avissaartinneqarsinnaanatik imminnut ataqatigiipput sunniivigeqatigiissinnaallutillu. Tarnikkut /eqqarsartaatsikkut peqqissuseq nappaateqannginnerinnaanngilaq, nalinginnaasumilli nalerisimaarnermik ilorrisimaarnermillu nassataqarlunissaaq. Eqqarsartaatsikkut peqqinneq, inunntut ataasiakkaanut ilaqutaqarluni, ikinnguteqarluni, ilinniagaqarluni suliffeqarlunilu inuunermik ingerlatsiinnarsinnaanissamut pingaaruteqarlunnarpoq.

Peqqissutsimut tunngatillugu unammilligassat/ajornartorsiutit iliuseqarfigineqanngippata, innuttaasup peqqissusaanut ilorrisimaarneranullu imaannaanngitsumik kinguneqarsinnaapput, ass. innuttaasup ilinniakkamik naammassinnissinnaanissaanut imal. suliffeqarsinnaanissaanut periarfissaanut inuiaqatigiinni aningaasarsiornermut kinguneqarsinnaapput. Taamaakkaluaq eqqortumik ikiorserneqarsinnaaneq ajornakusoorsinnaavoq.

Nunatsinni peqqissuunissamut pisinnaatitaaffimmut unammiligassiisinnaasunik-ilaatigut Peqqinnissaqarfimmi nukissanik nunallu isorartussusaanik akimmiffissaqarpoq. Tamatuma saniatigut misissuinerit, LGBTQIA+-it Peqqinnissaqarfimmik naapitsinermi suli amerlanernik akimmiffissaqarneranik misigisarnerannik, taamaammallu timikkut eqqarsartaatsikkullu peqqissutsimikkut sanngiiffeqarnerunerannik, tikkuussippat ¹⁷⁺¹⁸.

Peqqinnissakkut sullissisuni LGBTQIA+imut tunngasunik ilisimasaqannginneq-ilaatigut LGBTQIA+-it peqqinnissamut tunngatillugu nakorsartinnissamut naligiimmik periarfissinneqarsinnaanissaannut- unammilligassiisinnaasarpoq. Tamatuma saniatigut LGBTQIA+it peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarnermut tunngatillugu-taakku suaassutsikkut kinassutsimut kinguaassiuutitigullu pissusilersornermut attuumassuteqarpata attuumassuteqanngippataluunniit- toqqissisimasinnaassappata Peqqinnissaqarfimmi tatigisamik aalajangersimasumik attaveqarnissaq pingaaruteqarpoq.

Peqqinnissaaqarfimmik isumaginnittoqarfimmillu tatiginninnissap, allaassuteqarnermut assuarlerfigineqarnermik misigisarsimaneq pissutigalugu, namminerminnut ajornakusoorsinnaanera, LGBTQIA+it utoqqaanerusut uparuarpaat. LGBTQIA+mut tunngasut ilaat Peqqinnissaqarfimmit nappaatitut isigineqartarsimapput, ass. suaqaqatinoortarneq 1981-imi januaarip pingajuata tungaanut Danmarkimi nappaatitut nalunaarsukkanut ilaavoq OBS ¹⁹.

Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnermi suaiaqatinoortunut kinguaassiuutigullu pissusilersornerannut akeqqersimaarneq aamma/imal. inunnguutsiminit suaiaqatiginngisamissut kinaassusilinnut atoqatigiinnikkullu pissusilersornerannut akeqqersimaarfiginninneq pissutaallutik, LGBTQIA+ it utoqqaanerit ilaat pisariaqartitaminnik ikiortissarsiniartanngillat. Ilaatigut suaiaqatiminnik aappallit Peqqinnissaqarfimut nakorsiarmissamut isumaqatigiissuteqartut immikkoortitaaneq misigiumanagu aappaminnik ilaqarnaveersaartarput.²⁰

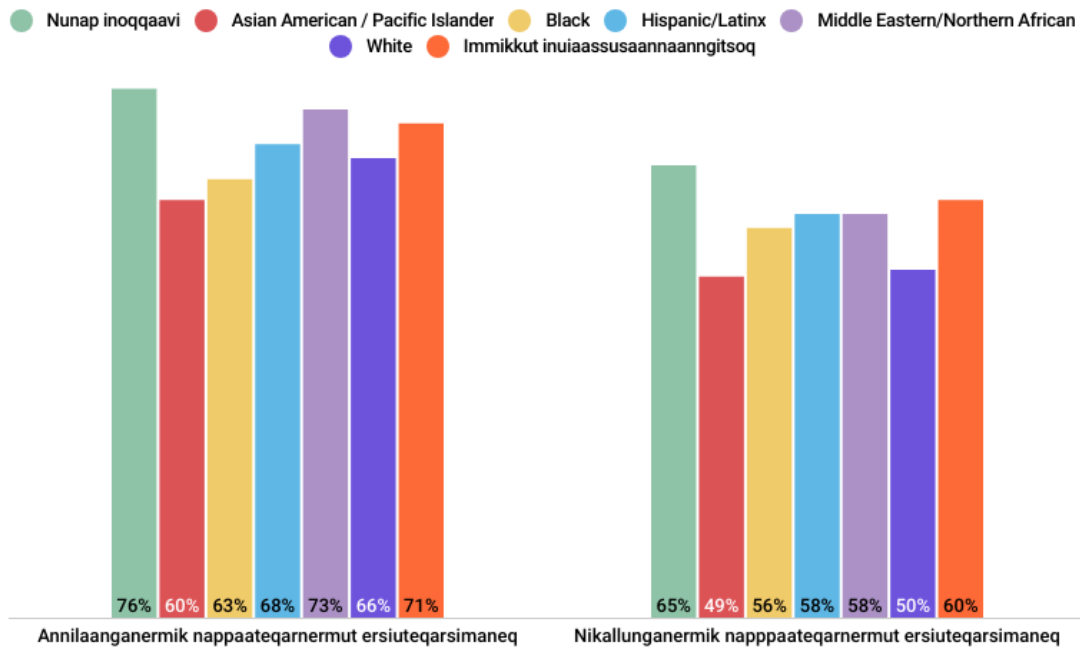
Nunatsinni Peqqinnissaqarfimmi isumalimmik pineqannginneq LGBTQ+ ini peqqissutsimut aarlerinaatit annertusinerannik kinguneqarsinnaavoq. Nunatsinni horminit atorlugit nakorsartittoqarsinnaannginnera tamatumunnga assersuutissaavoq.

Taamatut nakorsartinnermi, hormonit kinguaassiuutinit aammut aniatitat, suaassutsip inuup kinaassutsimisut isigisaata ilisarnaataanik inerisitsisinnaasut atorneqartarput. Tamatuma peqatigisaanik, taama nakorsaaneq, suaassutsimut inuup kinaassutsimisut isiginngisaanik hormoninik kinguaassiuutinit aammut aniatitanik annikillisisinnaavoq. Inunnguutsiminnit suaassuserinngisamissut kinaassusilinnut hormonit atorlugit nakorsaaneq arlalitsigut inuunermik allannguisinnaasarpoq:

- Timikkut allannguuteqarneq: Hormonit atorlugit nakorsaaneq, timip ilusissaatut isikkussaattullu kissaatigisap, pineqartup suaassutsikkut kinaassusaanut naapertuuttup angunissaanut iluaqutaasinnaavoq.
- Tarnikkut iluarusunneq: Hormonit atorlugit nakorsaaneq, inunnguutsimik suaassutsip suaassutsikkullu kinaassutsip naapertuutinnginnerannik iluaalliuuteqarnermik annikillisisinnaammat, inuup tarnikkut iluarusunneranut pitsaasumik sunniuteqarsinnaavoq. Taanna tassaavoq inunnguutsiminit suaassuserinngisamisut kinaassusilinnit timip ilisarnaataasa suaassutsikkut kinaassutsimut naapertuutinnginnerattut misigineqarsinnaasoq iluaannerpaq. Hormonit atorlugit nakorsaaneq taama misiginermik annikillisisinikkut taamaammallu eqqarsartaatsikkut peqqinnerulersitsinikkut iluaqutaasinnaavoq.
- Inuiaqatigiinni peqataaneq: Hormonit atorlugit nakorsaaneq inunnguutsiminnik suaassuserinngisaminnik kinaassusillit piviusorsiortumik inuiaqatigiinni peqataasinnaanissaannut toqqaannanngitsumik aamma sunniuteqarsinnaavoq. Suaassutsikkut kinaassutsimut naapertuumik isikkoqartutut misigigaanni, inuiaqatigiinni- soorlu oqallinnerni, ataatsimoornerni pisortallu ingerlataanni peqataanissaq ajornannginnerusinnaavoq.

Taamaammat suaassutsimik akuersaartumik nakorsartinnissamut- soorlu hormonit atorlugit nakorsartinnissamut imal. pilatsinnissamut periarfissaqarneq LGBTQIA+ inut inuiaqatigiinnullu pingaaruteqarpoq, inunnullu ataasiakkaanut peqqinnerulernermik nalerisimaanermillu qulakkeerinissamut periarfissiisinaalluni.

LGBTQIA+ it akornanni annilaanganermik nikallunganermillu nappaateqarneq

Nunap inoqqaavini LGBTQIA+-it apersorneqartut akornanni 76%-it annilaanganermut ersiuteqarsimanerarterat 65%-illu nikallunganermut ersiuteqarsimanerarterat, eqqarsartaatsikkut peqqinneq pillugu USAmi 2023-imi misissuinerup annertuup takutippaa²¹. Taamaalillutik taakku angusarissaannginnerpaapput, LGBTQIA+ tullu sanngiiffeqarneruneg piinnarnagu aammali LGBTQIA+it nuna inoqqaavisa sanngiiffeqarnerunerpaanerat uppersarneqarluni.

LGBTQIA+itut inuiaqatigiinni ikinnerussutilinnut ilaaneq, ikinnerussutilittut ilungersualernermik/stress nassataqarsinnaavoq. Ikinnerussutilittut ilungersuaneq:

- Immikkoortitaasutut, nakuuserfigineqartutut akurerineqanngitsutullu misigisarneq, taama pisoqaqqinnissaanik sioralersitsisinnaavoq.
- Avatangiisit eqqumaffiginissaannik misigilersitsisarpoq.
- Amerlanerussuteqartutut isikkoqarumalluni kinaassutsimik imal. arlaannut atassuteqarnermik isertuussinermik kinguneqartarpoq.
- Isummanik pigiliutiinnakkanik pitsaanngitsunik misigitinneqartunik pigiliussisoqartarpoq. Tamanna inuttut naleqassutsimut eqqarsartaatsikkullu peqqissutsimut kinguneqarsinnaavoq kinaassuserlu kanngussutigineqarsinnaalluni.²²

Naatsorsueqqissaarnermi kisitsisinut nakeriallannartunut nassuiaatit amerlasinnaapput, nunatsinnili kisitsisit imal. tunuliaqutaasut LGBTQIA+inut atugassarititaasunut attuumassuteqartut misissorneqarsimanngillat.

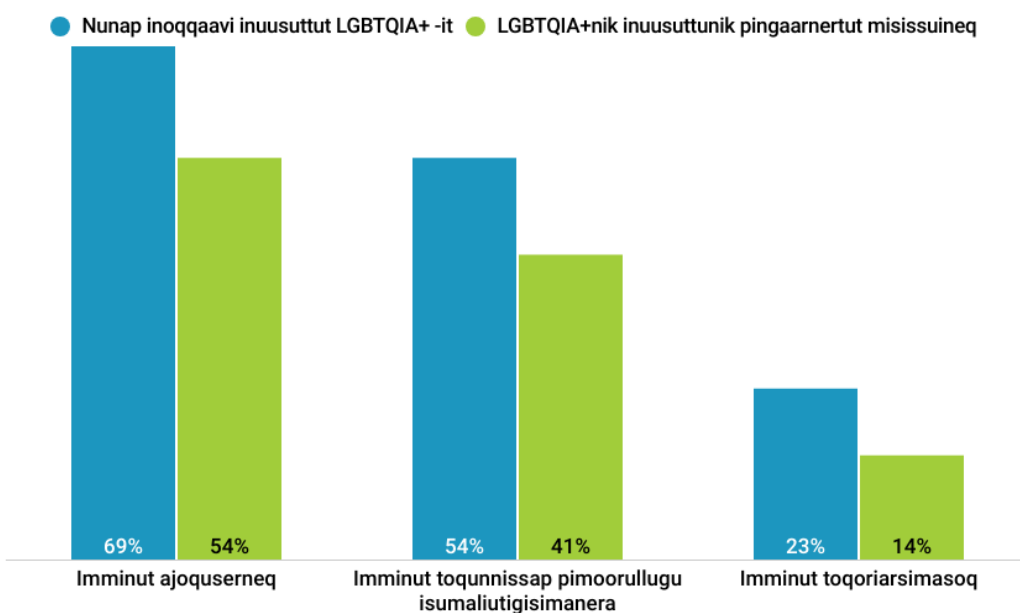
LGBTQIA+ it saamit inuusuttut nunap inoqqaavisut imminnut isigisut arlallit, marloriaammik ikinnerussutilittut inuunermik (LGBTQIA+iunerup tamatumalu peqatigisaanik nunap inoqqaajunerup) ajornakusoornerulersitsisinnaanera tikkuarpaattaaq:

- Nunap inoqqaavi pigiliuteriikkanik isummerfigineqareerlutillu immikkoortitaareersarput.
- Nunap inoqqaavi imminut toqunnissamut, aanngajaarniutunik ajornartorsiuteqarnissamut tarnikkullu katsorsartittariaqarnermut qaninnerupput.
- Nunap inoqqaavini LGBTQIA+ pillugu oqaatsinik atorsinnaasanik amigaateqarneq oqaatsitigut akimmiffissaqarsinnaavoq.
- Ilaqutariinni inuiaqatigiinnilu inuttut inooqataanermi ileqquusussanik sakkortuunik aalajangersaasoqarsinnaavoq.
- Inuiaqatigiinni suaassutsimut tunngatillugu ileqqutoqqanik attassiinnarniarnermik ilaqutariinnermillu ukkassinermik ileqqoqarajuttumi, ataatsimoorluni naleqassutsimik ilisimaarinnineq sakkortusinnaavoq.
- Inuiaqatigiit ilaanni LGBTQIA+ uneq suli paquminartuuvoq.

Misissuineq naapertorlugu, qulaani pineqartut tamarmik, inuiaqatigiinni taakkunani LGBTQIA+it pigiliussamik kan-ngusunermik taamammallu naleqannginnerusutut misiginermik kinguneqarsinnaapput ^{vii}.

Eqqarsartaatsikkut peqqissutsimut tunngatillugu ajornartorsiutit kinguneri ajorluinnarsinnaapput. 2023-imi LGBTQIA+it aperineqartut 41%-ii ukiup kingulliup ingerlanerani imminut toqunnissaq isumaliutigisimanerarpaat, 14 %-illu imminut toqoriarsimallutik. Nunap inoqqaavini kisitsisit suli nikallornarnerupput: Taakkunani 54%-it ukiup kingulliup ingerlanerani imminut toqunnissamik eqqarsarsimapput, 23 %-illu imminut toqoriarsimallutik²³.

Nunap inoqqaavini LGBTQIA+ -it inuusuttut akornanni imminut ajoquserniartuuneq imminullu toqussinnaaneq

LGBTQIA+ip inuusuttup imminut toqoriarnissaata ilimanaataa ukioqataannut sanilliullugu sisamariaataavoq²⁴, tamatumalu peqatigisaanik ikinnerussutilittut ilungersuaneq/stress²⁵ imminut toqoriarsinnaanermik annertunerulersitsisarpoq²⁶. Ammip qalipaataa/immikkut inuiaassuseq akimorlugit, inuusuttut nunap inoqqaajusut LGBTQIA+usullu- ilaatigut amerlaqisuni ilaqutariinni paarsisartuniissimaneq, inissaqarniarnikkut ajornartorsiuteqarneq nerisassanik peqqinnartunik killilimmik/nalorninartumik pissarsisinnaaneq pissutaallutik-aarlerinartorsiornerat annertunerujuarpoq²⁷.

Naggueqatigiit Inuit nunatsinni ikinnerussuteqanngikkaluarlutik, angutit arnallu nunatsinni inunngortut, ukiut inuuffiusussatut naatsorsuutigisat agguaqatigiissikkaanni, nunani killerni innuttaasunit inuuninikkerupput, tamatumani lu ajunaarnerit imminullu toquttut, toqusartut amerlanerunerannut pingaarnertut patsisaallutik²⁸.

Imminut toqunnissamik sioorasaarisut 1.162-it imminullu toqoriartut 94-it, 2023-imi nunatsinni politiinit nalunaar-sorneqarput 2023-imi nunatsinni inuit 39-it imminut toqupput²⁹. Ukiut qulikkaat kingulliit imminut toquttut ikiligaluit, nunatsinni imminut toquttartut nunarsuarmi amerlanersaapput³⁰. Taamaalillutik kalaallit innuttaasut nunami ikinnerussuteqanngikkaluit, taamaannera nunatsinni innuttaasut kalaallit nunap inoqqaavisut annertuumik aarlerinartorsiornerannik tikkuussivoq.

2023-imi imminut toqunnermut patsisaasut paasineqanngikkaluit, imminut toquttuni 25%-it 29%-illu akornanniittuni eqqqarsartaatsikkut ajornartorsiuteqarnermut attuumassuteqarnerannik ilisimatusarneq tikkuussivoq³¹.

Kisitsisit taakku misissuineranut annertuunut assersuukkaanni, LGBTQIA+inut inuusuttunut nunap inoqqaavinut ilaasunut, immikkoortitaaneq isummallu pigiliuteriikkat atuunnerat annertunerusumik pissutaalluni, inuunermi atugassarititaasut ajornakusoornerunerat takuneqarluarsinnaavoq. Nunasiaataanerup kinguneri ammillu qalipaataa tunngavigalugu immikkoortitaaneq suna pillugu unammilligassat eqqarsartaatsikkut peqqissutsimut tunngasut allaniit annertunerusinnaanerannut nassuiaatissat ilagisinnaavaat, nunatsinnili LGBTQIA+ inut attuumassuteqarpatattaq paasissutissat immikkoortut pitsaanagerusut amigaataapput.

ATOQATIGIINNEQ PILLUGU ILINNIARTITSINEQ PISORTALLU SULLISSIVIINIK NAAPITSINEQ

Atuarfimmi atoqatigiinneq pillugu ilinniartitaanerup suaaraqatinoortuunnginnermik pissusissamisoorinninnerunera, suaassutsikkut kinaassutsit assigiinngitsut atoqatigiinnikkullu isummat eqqarsaatigineqannginnerat, nunat killeqarfii akimorlugit LGBTQIA+it misigisarpaat. Nunatsinnissaq ajornartorsiutaanera Sipineq+ imit oqaatigineqarpoq.

Sulisunik piginnaanilinnik atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsisussanik ilinniartitsinissap pingaaruteqarnera, naammattumik erseqqissarneqarsinnaanngilaq. Atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsisoq, suaassutsikkut kinaassutsiminnik kinguaassiuutitigullu

pissusilersornerminnik ilisimasaqartutut inuusuttunit misigineqanngippat, tamanna ilinniartitsinerup kinguneqarluarnissaanut annertuumik akornutassaaq. Atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsineq pitsaanngitsoq, pissusissamisuunngitsutut misiginerup paatsiveerutitsineranik sakkortunerulersitsisinnaavoq. Taamaallaat suiaaqatinoortuunnginnermik pissusissamisoorsorinninneq ilinniartitsissutaappat, aamma/imal. kinguaassiuutitigut pissusilersornernut suaassutsikkullu kinaassutsinut allanut tunngatillugu toqqaannartumik immikkoortitsisoqarpat, LGBTQIA+it inuunermi pingaarutilinnut misigissutsikkut attuumassutaarutinneqarsinnaapput.

Atoqatigiinnerli pillugu ilinniartitsineq periarfissaavortaaq annertoq. LGBTQIA+it ilaannut ilinniartitsineq periarfissanik naapertuuttunik tamanik ilanngussippat, kinaassusaannut tunngatillugu uisitsisinnaavoq. Ilinniartitsineq apeqqutissanut ilinniartunit immaqa ilisimaneqanngitsunut akissutissarsiviusinnaavoq, tamatumalu peqatigisaanik nammineq kinaassutsimik kinguaassiuutitigullu pissusilersornermik paasinninnerulersitsisinnaalluni ^{vii}.

Ilinniartitsisup ilinniartunit tatigineqarsinnaanissaa ilinniartitaminullu tamanut toqqissinnermik pilersitsinissaa pingaaruteqarportaaq. Ilinniartitsisoq piginnaanilik taanna ilinniartitsisoralugu ataavartumik ilinniartitsineq LGBTQIA+inut inuusuttunut toqqissinartumik pilersitseqataasinnaavoq, tamatumalu peqatigisaanik kingorna ilinniartitsisumut inuttut malunnaatsumik saaffiginnissinnaanerup annertuumik iluaqutaasinnaanera inuusuttunit tikkuarneqarluni ^{vii}.

Amerikami misissuinermi LGBTQIA+ini apersorneqartuni 81 %-it eqqarsartaatsikkut peqqissarnissamut periarfissinneqarnissaaq kissaatigaat, 56%-illi peqqissarneqarsimanatik. Peqqissarsinnaannginnermut patsisaagajunnerpaaq tassaavoq akissuteqartut "eqqarsartaatsikkut peqqissutsiminnik allamut oqaluuserinninnissamut sooranerat" (47 %), patsisaasut tulliuttut tassaallutik " angajoqqaama/tungiuusuma akuersissutaanik noqqaanianginnama" (41 %) "pimoorunneqannginnissaaq sooragigakku" (40 %) ^{vi}.

Pitsaasumik ilisimasanillu tunngaveqartumik pisorta qarfinnik naapitsinissaa LGBTQIA+ -it tamarmik pisinnaatitaaffigaat. Tamanna Peqqinnissaqarfiuppat, kommuniuppat ilinniarfiuppalluunniit atuuppoq. Pisortat ingerlataannik pigiliuteriikkanik isumalinnik naapitsinerit, LGBTQIA+-inik pisorta qarfinnut saaffiginninaveersaartitsisut ilaatigut peqqinnginnerulernermik kinguneqarsinnaapput.

5

ASSIGIIMMIK PINEQARNISSAMUT PISINNAATITAAFFIK IMMIKKOORTITAANNGINNISSARLU

Immikkoortitsineq
assigiinngisitsineruvoq
tunngavissaqanngitsoq,
immikkoortitaasup
allanit ajornerusumik
pineqarneranik imal. iluamik
illersorneqannginneranik
kinguneqartoq,
naapertuilluanngitsoq
inatsimillu unioqqutitsisoq.

“Inuit tamarmik kiffaanngissuseqarlutik inunngorput, assigiimmik ataqqinassuseqarlutik pisinnaatitaaffeqarlutillu. Paasinnissinnaassuseqarput, silatussuseqarlutik ataatsimoorlutillu suleqatigiittariaqarlutik.” Inuit pisinnaatitaaffii pillugit NP-iit nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarutaani (1948), Artikel 1.

“ Kinaluunniit taakkuninnga pisinnaatitaaffinnik kiffaanngissuseqarnernillu, nalunaarummi maani taaneqartunik, sutigulluunniit- assersuutigalugu sumiuussuseq, ammip qalipaataa, suaassuseq, oqaatsit, politikikkut allatigulluunniit isiginneriaaseq, peroriartorfik, pigisat, inunngorfik inuaqatigiinniluunniit atorfik pissutigalugu immikkoortitsinertaqanngitsumik, peqarsinnaatitaavoq.” Inuit pisinnaatitaaffii pillugit NP-iit nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarutaani, Artikel 2.

Oqaatsit taakku assigisaallu, NP-iit isumaqatigiissutaanni amerlasuuni atornerqarput inuillu pisinnaatitaaffiini pingaarnertut anguniakkap, inuit tamarmik inuiaqatigiinni piviusunik assigiinnillu periqarfissineqarnissaannik takutitsillutik. Danmark aqputigalugu nunani tamalaani isumaqatigiissutinik, innuttaasunik tamanik-tamatumunngalu atatillugu LGBTQIA+nik- immikkoortitsinermut atituumik illersuisunik arlalinnik imalinnik, nunarput aamma atuuttussanngortitsivoq. Tamakku ilaatigut tassaapput:

- Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Isumaqatigiissut. Taanna nunatsinni inatsimmi toqqaannartumik allassimavoq isumaqatigiissutiniillu allanit inatsisitigut sakkortunerusumik illersuilluni.
- Innuttaasutut Politikikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit NP-iit Isumaqqatigiissutaat.
- Inuttut Atukkatigut, Aningaasaqarnikkut Piorsarsimassutsikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit NP-iit Isumaqatigiissutaat.

Tamatumunnga tunngatillugu nunani tamalaani innersuussutit arlallit akuersissutaapputaaq. Taakkunani pingaarnertut ilagaat atoqatigiinnikkut isuma suaassutsikkullu kinaassuseq pissutigalugit immikkoortitsisarneq akiorniarlugu suliniutit pillugit Europami Siunnersuisoqatigiit innersuussutaat. Naak innersuussut inatsisitigut pituttuinnikkaluaq, ilaatigut LGBTQIA+it assigiinngisinneganninnissaannik uumissuinerlu tunngavigalugu pinerlineqannginnissaannik uumissorneqannginnissaannillu suliniuteqarnissamut, nunarput suli pisussaaffeqarpoq.

Ajoraluartumilli ilaatigut LGBTQIA+nik immikkoortitsisoqartarpoq, 2024-imilu assigiinngitsuni amerlasuuni uumissuineq soorasaarinerlu makkunani pisinnaasarpur: Nammineq ilaqaqtat iluanni, atuarfimmi, internetsikkut attaveqatigiittarfinni il.il. Taakku arlaannaalluunniit akuersaangippat toqqissinangippallu iluamik ingerlasunik ulluinaqarnissaq ajornakusoorsinnaavoq³²+ vii.

Immikkoortitsineq assigiinngisitsineruvoq tunngavissaqanngitsoq, immikkoortitaasup allanit ajornerusumik pineqarneranik imal. iluamik illersorneqannginneranik kinguneqartoq, naapertuilluannitsoq inatsimillu unioqqutitsisoq. Assigiinngisitsineq arlalinnik patsiseqarsinnaavoq, isummiuteriikkanillu inuttaata ass. LGBTQIA+unera pissutigalugu uumissuinermik tunngaveqarsinnaalluni.

Immikkoortitsineq, uumissuinermit- tassalu inunntut allanut oqaatsitigut uumissuinermit akeqqersimaarnermillu, annertusarneqarsinnaavoq. Tamanna inummut ataatsimut ataatsimoortunullu tutsinneqarsinnaavoq. Isummat pigiliuteriikkat tunngavigalugit inummik ataatsimik ataatsimoortunilluunniit uumissuisarput, kanngutaatsumik avammut saqqummiisarput imal. inuttut misigissutsikkut piginnaasanik pitsaasunik arsaarisarput. Tamakku ass. kinguaassiuutitigut pissusilersorneq, suaassuseq, upperisaq, immikkut inuiaassuseq politikikkut isuma pillugit isummiuteriigaasinnaapput.

LGBTQIA+ itut suaassutsikkut kinaassuseq atoqatigiinnikkullu isuma pillugit, isummat pigiliuteriikkat tunngavigalugit uumissorneqarneq misigineqarajuppoq. Uumissuinerit taamaattut, inunnik eqimattanillu asissuineq pissutaalluni inuiaqatigiinni inuit akornanni avissaartuutsilersarput.

Uumissuineq immikkoortitsinerlu siullertut pingaarnertullu inunnik pineqartunik ajoqusiisarpoq, aammali allanik sunniisinnalluni. Inuit ilaat oqariartuummut upperinnilersinnaapput, allalli akuersaanngilluinnassallutik, taamaalilluni uumissuinerup immikkoortitsinerullu inuit akornanni naligiinnginneq akeqqersimaarnerlu annertunerulersissinnaavaa.

“Kakkaak, bussertitsisoq homorsuaq”. “Taamaattut [LGBTQIA+-it] nunatsinni sussagamik” kiisalu “you make me sick”, tamarmik qanoq LGBTQIA+it 2023-imi nunatsinni oqarfigineqartarnerannut oqaluuserineqartarnerannullu assersuutissaapput³³.

Ajoraluartumik assersuutit taakku pisariaqarnermiit akulikinnerupput. Taamaattoqarnera, nunarsuaq tamakkerlugu LGBTQ+ -it inuusuttut 60 %-iisa ukioq kingulleq immikkoortitaasutut misiginerannik, tikkuussivoq tamatumalu peqatigisaanik inunnguutsiminnik suaassuserinngisamissut kinaassusillit allatullu suaassusillit imminnut isigisut pingajorarterutingajaat (27 %) suaassutsikkut kinaassusaat pissutaalluni sioorasaarneqarlutilluunniit ajortumeerneqartut. Nunap inoqqaavini LGBTQIA+ini aperineqartuni taakku 35 %-iupput.

Oqaluttuaq piviusoq: “Isumaqaarpunga suaiaqatinnut soqutiginnittuunera sivisuumik - GU-mi ilinniartuutillungali- ilisimasimallugu, ilaqtallu ikinngutillu qanoq qisuariarnissaat siooragisimavara. Qaniginerusannut oqaatiginerata kingorna annertuumik tapersersorneqalerpunga. Ikinngutigisakka tamarmik suaiaqatinoortuusut paasinarsivoq, tamanna aatsaat kingusinnerusukkut paasivarput.

Qaqortumut takornarialerisutut ilinniariartorpunga. Qaqortumi ilinniarninni suaiaqatiminoortuuninnut pissutigalugu uumissuinnikkut pinerlineqarneq misigaara.

Ikinngutit klassimilu atuaqatit illoqarfimmeeqatigereerlugit angerlarlunga, angut aqqusinermi takkuppoq- allanik inoqanngilaq unnuaallunilu. Inuk taanna ilisarimangilluinnarpara, nakuuserfigilerpaangali "homorsuarmillu" taagorlunga. Qimaaniarsarigaluarpunga, tiguaangali. Piffissap ingerlangaatsiarnerani, qujanartumik biilnik takkuttoqarpoq, inuttaa anillammat angut nakuusertoq annilaarluni qimaavoq.

Angutip takkuttup ikiorpaanga aperalungalu susoqarnersoq, taassumali suiaaqatiminoortuunera pissutigalugu nakuuserfigineqarnera tusaruniuk qanoq qisuariarnissaa annilaangagigakku, susoqannginnerapara ingerlaqqiinnarlungalu.

Isarussakka nunamiittut tigoriarlugit angerlamut aallarpunga, ersivunga sajullungalu. Klassimi atuaqatiga angerlalersoq naapippara susoqarsimangitsutullu pissusilersorlunga.

Angerlamut apuukkama ingerlaannaq innarpunga. Sapaatip akunnersua siniffimmi nalavunga. Ilinniartitsisup suna pillugu sapaatip akunnera atuarsimanginnera apeqqutigaa ilinniagarlu pillugu siunnersortima tamanna pillugu oqaloqatiginissaa siunnersuutigalugu. Ilinniagara pillugu siunnersortinnut pisoq oqaluttuarigakku taanna susoqarsimangitsutut pissuseqarluni taamaaqataanik misigisaqarsimanerapoq, inuuneralu ingerlateqqiinnassagiga oqarluni.

Takornarialerisutut ilinniarnera naammassinngisaannarpara pisimasullu kingorna annilaanganeq nikallunganerlu atulersimallugit. Pisoq suiaaqatiminoortuunera pissutigalugu uumissuineq tunngavigalugu pinerliinerummat sioragalugu, politiinut nalunaarutigingilara." Qillaq Ilannguaq Olsen (Han/Ham, De/Dem)

Eqqarsartaattsikkut peqqissutsimut tunngatillugu unammilligassat, ilaatigut immikkoortitsinikkut, siorasaarinikkut, uumissuinikkut nakuusernikkullu ajornerulersinneqarsinnaapput, LGBTQIA+ iillu inuusuttut, ukiup kingulliup ataatsip ingerlanerani imminut toqoriartut akissutaat takugaanni, 18 %-it immikkoortitaaneq misigisimavaat, 27 %-illu siorasaarneqarsimallutik imal. ajortumeerneqarsimallutik. Inuit inunnguutsiminik suaassuserinngisamisut kinaassusillit imal. allatut suaassusilittut imminnut isigisut, suaassutsikkut kinaassusertik tunngavigalugu immikkoortitaanermik misigititaasimasut, inunnut inunnguutsiminik suaassuserinngisamisut kinaassusilittut imal. allatut suaassusilittut imminnut isigisutut immikkoortitaasutut misigisimangitsunut naleqqiullugit, imminut toqussinnaanermut aarlerinartorsionerat marloriaammik annertunerusoq, 2020-imi misissuinerup takutippaattaq³⁴.

Nunatsinni innuttaasut peqqissusaannik misisusisitsinerni LGBTQIA+it ajoraluartumik ukkanneqanngimmata, LGBTQIA+ inik uumissuinerup immikkoortitsinerullu ajonartorsitut qanorpiaq annertutiginera nalorninarpoq. Takutinneqartutulli LGBTQIA+ it nalinginnaasumik immikkoortitaanissamut inuttullu innarligeanissanut allanit aarlerinartorsionerunerannik, misissuineq tikkuussivoq.

Oqaluttuaq piviusoq: "Ukiugaa ikinngutikka peqatingalugit illoqarfissioreerluta angerlarpugut - isseqaaq! Anaana Mad-imut nerisassatsinnik pisiniarpugut. Ikinngutikkalu durum pommes fritesillu pisiaraagut. Isseqimmat pisukkusunnata angerlamut nangikkiartuutaa, taxanut sianerpugut. Torsuusamut taxap utaqqiartornerani angutit arlallit takkuppet. Ataaseq assut putumavoq. Takugaminga siorasaarilerpoq avaannunaqisunillu toqqarlunga nipituumik oqaluuppaanga iluaangisaminik taagorlunga oqaluullunga.

Angut assut kamassalerpoq patsisissaqaranilu saassunniarsarilerlunga. Qunuginngilara.

Oqaatsit suaiaqatinoortunut kinguaassiuutitigullu pissusilersornerannut akeqqersimaartut atorlugit suaartaannavikkaluartoq sorpassuarnillu eqqaamanngisaanik taagoraluaraanga, ikinngutaasa uannut qanillisinnaajunnaarlugu noqerrappaat. Ikinngutima ilaat arnaq torsuusami qeqaqatigaara, taakkualu ikinngutertik annippaat allamukaallugulu. Peerummata taxa takkuppet.

Inuit taamaattut uanga inuuninnik aqutsisuunnginnissaat aalajangersimavunga, uannut suaartaatigineqartut oqaatigineqartullu taamaasillunga eqqarsaatinnit atorunnaarpakka. Inuunerma ilaata annersaa pimmatigineqarneq sungiusimavara. Meeraaninni inuusuttuuninnilu - aamma nammineq suaassutsimik aalajangersimasumik kajungerisaqarnera eqqarsaatigisanngikkallarakkuli. Meeqqat inuusuttullu allat peroriartorninni, suaiaqatinoortunut kinguaassiuutitigut pissusilersornerannut akeqqersimaartunik oqaaseqartartut inuuninni misigisimasarpasuit ilagaat, oqaatsit amerlasuunit ullumikkut ilisimaneqartunik taagorneqartarnikooqaanga. Tamanna ajornakusoornikuungaluarluni imminut illersornissamut tarnikkullu nukittuujunissamut ilinniutaasimavoq." - Michael Bro.

KILLILIVIGINEQARANI OQAASEQARSINNAATITAANEQ TASSAANNGILAQ UUMISSUINISSAMUT PERIARFISSIISUT

Inui Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Isumaqatigiissummi artikel 10-mi; kikkulluunniit killiligaanatik oqaaseqarsinnaatitaanerat aalajangersaavigineqarpoq. Killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaaneq, Innuttaasutut Politikikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit NP-iit Isumaqatigiisutaanni artikel 19-imit; isummersinnaatitaaneq akuliuffiginagu inatsisitigut pisussaaffeqarnermik imaqartumit illersorneqarportaaq. Killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaaneq, uumissuinissamut periarfissiisutaanngilaq, uumissuinerillu killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaanermik illersuinerup avataaniillutik. Uumissuinerit, ikinnerussuteqartunik aalajangersimasunik siorasaarisut imal. sakkortuumik asissuisut, killigitinneqarput.

Innuttaasutut politikikkullu pisinnaatiitaaffiit pillugit NP-iit isumaqatigiissutaat, NP-iit ammip qalipataa tunngavigalugu immikkoortitsineq pillugu Isumaqatigiissutaat, kiisalu Inuit Pisinnaatiitaaffii pillugit Europami Isumaqatigiissut, tamarmik aalajangersakkanik iliuuseqarnernik atornerluinertut isikkulinnik pitsaaliinissamik siunertaqartunik imaqarput. Innuttaasutut politikikkullu pisinnaatiitaaffiit pillugit NP-iit isumaqatigiissutaat artikel 20, imm. 2, naapertorlugu, nuna tamakkerlugu uumissuinermt, ammip qalipaataa tunngavigalugu uumissuinermt imal. upperisaq tunngavigalugu uumissuinermt kajumissaarisooq sunaluunniit, assigiinngisitsisoq, akeqgersimaartitsisoq imal. nakuusernialersitsisoq, inatsisitigut inerteqqutaassaaq.

ILLERSUUTIT

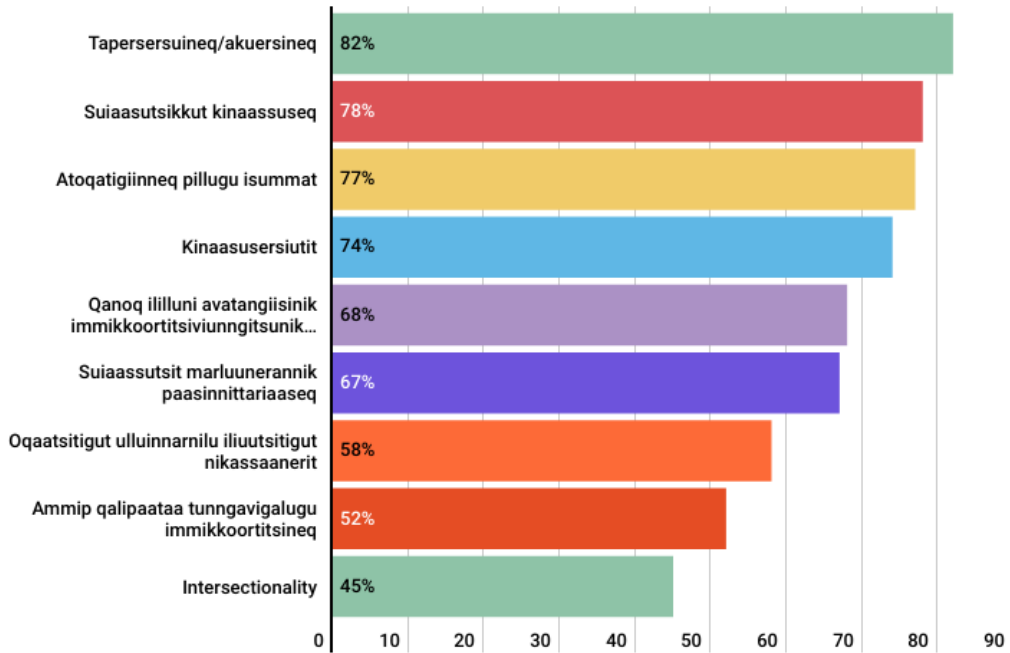
LGBTQIA+-it akornanni imminut toqussinnaanermut, imminut toqoriarnernut aarleriinaatinik eqqarsartaatsikkullu peqqissutsikkut ajornartorsiutinut iliuuseqarfiginnissinnaasunik, illersuuteqarpoq. Siullertut nalerisimaanermut tapersersuisunik akuersaartunillu avatangiiseqarnerup LGBTQIA+-init misigineqarnissaa pingaaruteqarpoq.

Avatangiisit tapersersuisuunissaannut akuersaartuunissaannullu pingaarutillit tassaapput kinaassusersiutinik atuinermik ataqqinninneq LGBTQIA+ inullu tunngasunik ilisimasaqarluarneq. LGBTQIA+init inuusuttunit, ukiup kingulliup ataatsip ingerlanerani imminut toqoriarsimasunit 21%-it illoqatigisamik arlaannaalluunniit kinaassutsiminnik ataqqinninnginnerarpaat, 20 %-it, inoqutigisat ilaat kinaassutsiminnik ataqqinninnerarpaat, 12 %-illu inoqutigiit tamarmik kinaassutsiminnik ataqqinninnerarlugit³⁵.

LGBTQIA+-it tapersersuisunik akuersaartunillu angerlarsimaffilinni, atuarfilinni, najukkami innuttaasulinni aamma/imal. qarasaasiakkut attaveqatigiittarfilinni, imminut toqoriartartut ikinnerupput, inunnguutsiminiillu suaassuserinngisamissut kinaassusilinni, suaassutsikkut kinaassutsimik akuersaarneq, imminut toqunniarnissamut aarlerinaatip annikinneruneranut pinngitsoorani atassuteqarportaaq³⁶. Inunnguutsiminniilli suaassuserinngisaminnik kinaassusillit allatullu suaassusilittut imminnut isigisut affaasa missaannaat, atuarfitsik suaassutsimik akuersaartuunerarpaat, atuarfiulli suaassutsikkut akuersaartuuneranik misigisuni imminut toqoriartartut ikinnerupput.

Ilgisartakkanit annertunerusumik ilisimasaqarfigineqarnissat iluaqutaasinnaasorisat LGBTQIA+ inut apeqqutigineqarmata, akissutaat ima agguataarsimapput:

Illit inuuninni inunnut nalunngisannut LGBTQ-mut tunngasut suut annertunerusumik ilisimasaqarfiginissat iluaqutaassava?

<https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/#affirming-spaces>

6

INNERSUUSSUTIT

LGBTQIA+ it taakkulu inuttut pisinnaatitaaffii pillugit paasissutissat nunatsinni amigaataajuarpot. Paasissutissat pingaaruteqassusaat erseqqissarneqarpallaarsinnaangilaq. LGBTQIA+ innuttaasunut tunngatillugu Iliuusissanut pilersaarutit nunatsinni amigaataapput, iliuusissanut pilersaarutit pineqartut pillugit pasissutissanik tunngaveqarsinnaaqullugit, pilersaarusiortinnani misissuiviginissaat pingaaruteqarpoq.

Nunatsinni inatsisitigut toqqammavissat, LGBTQIA+it immikkoortitaannginnissaanut uumissorneqannginnissaannullu illersuisut, ullumikkut amigaataapput.

Europami Siunnersuisoqatigiit, atoqatigiinnikkut isuma suaassutsikkullu kinaassuseq tunngavigalugit immikkoortitsineq akiorniarlugu suliniutit pillugit innersuussutaata atuutilersinneqarneranut atatillugu, innersuussutaapput: 1) inatsisit atoqatigiinnikkut isuma suaassutsikkullu kinaassuseq tunngavigalugit assigiinngisitsinermut immikkut illersuinissaat, nunanit suliniutigineqassasoq, 2) inatsisit atoqatigiinnikkut isuma suaassutsikkullu kinaassuseq tunngavigalugit uumissuineq tunngavigalugu pinerliinernut oqaatsillu atorlugit uumissuineranut immikkut illersuinissaat, nunanit suliniutigineqassasoq. Innersuussut IPS-imit taparserneqartoq.

- "Naligiissitaanissaq immikkoortitaannginnissarlu pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutip", Inatsisartut 2024-imi upernaakkut ataatsimiinneranni oqaluuserineqarnissaa, IPS-imit aamma Sipineq+ -imit qilanaarinearpoq, taassumalu akuersissutaallunilu sapinngisamik piaarnerpaamik atuutilersinneqarnissaa- minnerunngitsumillu iluamik illersuutaasinnaangorlugu piviusunngortinneqarnissaa innersuussutaalluni. Tassalu immikkoortitaanermut tunngatillugu maalaarutinut aalajangiisartulerlugu, naapertuuttunik sulisulimmik nunatsinni innuttaasunut tamanut immikkoortitsinernik nakkutilliisinnaasumik allatseqarfilerlugu.

2023-imi decembarip ulluisa 19-ianni inatsimmut allannguutissaq nunatsinni anaananngogataanermut akuersaartoq taamaalillunilu nunatsinni arnaqatigiit meeqqamut angajoqqaanngorsinnaanerannik periarfissiisoq, folketingimi tamanit isumaqataaffigineqarluni akuersissutaavoq. Taama iliuuseqarneq IPS aamma Sipineq + -imit nuannaarutigineqarpoq, tamatumali peqatigisaanik ilaqutariinni tamani naligiissitaanissaq taparserneqarluni:

- Taamaamat, " Naalakkersuisut 2024-imi ukiaanerani ataatsimiinnerminni; naartunermut, erninermut meeravissartaarnermullu atatillugu sulinngiffeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaannut nr. 5, 19. november 2020-imeersumut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussinissamut piunaffigineqarnissaannik siunnersuutip, Inatsisartut 2024-imi upernaakkut ataatsimiinneranni aalajangiivigisassanngorlugu oqaluuserineqarnissaa, IPS-imit Sipineq+-imiillu qilanaarinearpoq, taassumalu akuersissutaanissaa atuutilersinneqarnissaalu innersuussutaaluni, taamaalilluni ataatanngogataasoq meeqqap erniniunerata meeravissartaarnerullunniit kingorna anaananngogataasutulli sulinngiffeqarsinnaangussaaq."
- Nunatsinni ataatanngogataasinnaanerup inatsisimmik allannguinnikkut akuersissutaasinnaanerata misissorlugulu oqaluuserineqarnissaa IPS-imit Sipineq+-imiillu innersuussutaavortaaq.

LGBTQIA+ it taakkulu inuttut pisinnaatitaaffii pillugit paasissutissat nunatsinni amigaataajuarpot. Paasissutissat pingaaruteqassusaat erseqqissarneqarpallaarsinnaangilaq. Danmarkimi, Norgemi Sverigemilu LGBTQIA+nut tunngatillugu paasissutissanik tunngaveqartunik, iliuusissanut

pilersaaruteqarpoq. LGBTQIA+ innuttaasunut tunngatillugu Iliuusissanut pilersaarutit nunatsinni amigaataapput, iliuusissanut pilersaarutit pineqartut pillugit pasissutissanik tunngaveqarsinnaaqqullugit, pilersaarusiortinnani misissuiviginissaat pingaaruteqarpoq.

- Apeqqutit atoqatigiinnikkut isummamut suaassutsikkullu kinaassutsimut tunngasut, nunatsinni innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsinerni ilanngunneqartarnissaat IPS-imit Sipineq+-imiillu innersuussutaavoq.
- LGBTQ+-it nunatsinni nalerisimaarnerannut tunngasut, tamatumunngalu atatillugu nikallunganermik nappaatearnermut, imminut toqoriarnermut, imminut toqunnermut, aarlerinaatinut ikiorsiissutinullu tunngatillugu naats-orsueqqissaarnerni kisitsisit itisiliivigalugit misissuiffigineqarnissaat, IPS-imit Sipineq+-imiillu innersuussutaavoq.
- Ilinniartut meeqqallu atuarfianni, LGBTQIA+ it ilinniartut/atuartut nalerisimaarnerannik misissuisoqarnissaa IPS -imit innersuussutaavoq. Ilusiliinissami illuatungeriit naapertuuttut ilisimasallillu tamarmik peqataatinneqarnissaat IPS-imit innersuussutaavoq. Nunatsinni LGBTQIA+ nut tunngatillugu, Nunanut Avannarlernut allanut paasissutissanik pissarsiniarnissaq iluaqutaassaaq. Ingerlatsinerit siunissamullu pilersaarutit, nunatta nammineq suliarissavai, taamaakkaluaq ass. Sverige, Norge aamma Danmark, tamarmik iliuusissanut pilersaaruteqartut LGBTQIA+ inullu tunngatillugu Peqqinnissaqarfimmini iliuuseqartut, ilisimasanik pitsaasunik aallerfiusinnaapput.

Naalakkersuisut MIO suleqatigalugu imminut toquttarneq pillugu ilaatigut "[...] sumi ikiorneqarsinnaanerup, ikiorserneqarsinnaanerullu [...]" inuiaqatigiinni innuttaasunit ilisimaneqarnissaanik qulakkeerinissamik siunertalimmik, nutaamik iliuusissisornerat nuannaarutissaavoq. Iliuusissatullu siunniussami ersarissumik oqaatigineqartut iliuusissanut pilersaarutinik ilaqassaaq.

Nunarsuaq tamakkerlugu misissuinerit taakku; eqqarsartaatsikkut peqqissutsimut, imminut toqoriarnermut imminullu toqunnermut tunngatillugu ajornartorsiutit pillugit naatsorsueqqissaarnermi kisitsisini amerlavallaarnerat takutinneqaraluaq, ajoraluartumik iliuusissanut pilersaarummi LGBTQIA+ it eqqaaneqanngillat.

- Eqqarsartaatsikkut peqqissutsimut imminullu toqunnissamik eqqarsarnermut tunngatillugu iliuusissatut siunniussani LGBTQIA+it ilanngullugit eqqarsaatigineqarnissaat, IPS-ip Sipineq+ -illu innersuussutigaat.
- LGBTQ+-it akornanni immikkut eqqarsartaatsikkut peqqissutsimut imminullu toqunnissamut eqqarsarnermut tunngatillugu iliuusissanut pilersaarutinik aalajangersimasunik piviusunngortinneqarsinnaasunillu inerisaasoqarnissaa, IPS-ip Sipineq+ -illu innersuussutigaattaq. Iliuusissanut pilersaarutit illuatungeriinnik naapertuuttunik peqataatitsisut taakkununngalu naapertuuttunik immikkut ilisimasaqartut.

Innuttaasuni ataatsimut ilisimasaqarneruneq Nunani Avannarlerni LGBTQIA+ init nalinginnaasumik ujarorneqarpoq. LGBTQIA+it pisorta qarfinnik -pingaartumik Peqqinnissaqarfimmik pisortat ingerlataannik naapitsineq ajornartorsiutigaattaaq.

- LGBTQIA+-it pillugit ilisimasanut tunngatillugu pisorta qarfiit naliliivigineqarnissaat, pisorta qarfinnilu naapertuuttuni tamani, LGBTQIA+it assigiimmik pisinnaatitaaffeqalersinnaallutillu nakorsarneqarsinnaanissaat siunertaralugu, innuttaasunik toqqaannartumik sullissisut ilisimasatigut qaffassaavigineqarnissaat, IPS-imit Sipineq+-imiillu innersuussutaavoq.
- Innuttaasuni nalinginnaasuni ilisimasaqarfigineqannginnera iliuuseqarfiginiarlugu, LGBTQIA+inut tunngasunik ilinniartitsinerup nunatsinni atuarfinni ilinniarnertuunngorni arfinnilu atuarsimasassanut/pensumimut ilanngunneqarnissaa, IPS-imit Sipineq+-imiillu innersuussutaavoq.
- Nunatsinni inuusuttunut atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsinerup pitsaaneruseqarfigineqarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Atoqatigiinneq pillugu ullumikkut ilinniartitsineq nalinginnaanilu naammanngilaq.
- Meeqqat atuarfiini pisortanit ingerlanneqartuni, atoqatigiinnermut tunngasut pinngitsooratik atuartitsissutaasalernissaasa misissorneqarnissaa, naliliivigeqqinneqarnissaa eqqarsaatigeqqinnissaalu IPS-imit Sipineq+-imiillu kaammattuutaavoq. Eqqunngitsumik saqqummiunneqarnissaat pitsaaliniarlugu, atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsinerup sammisanik naapertuuttunik tamanik najukkanilu pissutsinik ilinniarsimasumit ingerlanneqarnissaa, IPS-imit innersuussutaavortaaq.

Nunatsinni atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsisussanik amerlaneruseqarfigineqarnissaa IPS-imit Sipineq+-imiillu siunnersuutaavoq. Tamatumani ilanngullugu taakku kalaallit danskillu oqaasiinik atuisuunissaasa eqqarsaatigineqarnissaa iluaqutaasinnaavoq. Ingerlatitseqqiisinaanerup ilinniarnissaanut atoqatigiinnerlu pillugu assigiinngiiaartumik ilinniartitsisinaanermik "Normstormerne"- suleqatigiissuteqarnerit (workshop) aqutugalugit ilinniartitaasinaanikkut ilaatigut isumassarsivigineqarsinnaassapput.

Suiaassutsikkut inatsisitigut akuerisaanissamut tunngatillugu nunarput kinguaattooqqavoq. Taggisit eqqortut atorlugit taaneqarnerup suaassutsikkullu akuerineqarnerup LGBTQIA+it iluarusunnerannut illersuutaanera, misissuinerit arlalissuit takutippaat. Taamaammat nunatsinni inatsisitigut suaassutsimik allannguinissamut periarfissaqannginneq inuup nalerisimaanissaanut peqqissusaanullu aarlerinaateqarpoq.

- Nunatsinni suaassutsikkut allannguisinaanissap misissuiffigineqarnissaa oqaluuserineqarnissaalu IPS Sipineq+-imiillu innersuussutaavoq.

7

APEQQUTIT ISUMALIUTIGISASSAT

Ataani apeqcutit Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit (IPS) apequtaannit oqaluuserisassaneersuupput saqqummiussallu matuma imarisaasa isumaliutiginiissaannut atorpeqarsinnaallutik.

1. Nunatsinni immikkoortitsinermik akiuiniarneq qanoq misigaajuk?
2. Inatsimmi assigiimmik pisinnaatitaaffeqarlunilu pisussaaffeqarneq suna pillugu pingaaruteqarpa?
3. Suliffinni inuit tamarmik naligiissitaanissaat qanoq ilillugu qulakkeerneqarsinnaava?
4. Illit isummat naapertorlugu nunatsinni LGBTQIA+ it immikkoortitaanermut qanoq illersorneqarpat?
5. Killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaaneq immikkoortinneqannginnissarlu qanoq ataatsimoorsinnaappat?
6. Tamat ataatsimoorfiini inuillu attaveqatigiittarfiini LGBTQIA+ inut tunngatillugu oqaatsit atorneratut qanoq ippat?
7. Ass. imminut toqunnissamik eqqarsarneq, imminut toqunneq suaassutsikkullu kinaasuseq qanoq ilillugit paquminarunnaarsarneqarsinnaappat?
8. Peqqissuunissamut pisinnaatitaaffeqarneq nunatsinni Peqqinnissaqarfimmi qanoq eqquutsinneqarpa?

-
- 18 "Den eneste skeive i bygda? Unge lhbt-personers bruk av kommunale helsetjenester", Elisabeth Stubberud, Lin Prøitz og Hasti Hamidiasl
 - 19 Nappaatinngortitsinermik taaneqartarpoq: Nappaatit suussusaannik nalunaarsuiffimmut ilanngussineq, tamaalillunilu nappaatitut isiginninneq.
 - 20 "He went back into the closet" Older LGBTI people's interactions with health and social care in the Nordic countries, Nordic Council of Ministers, 2023
 - 21 "2023 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ Young People", The Trevor Project, <https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/#anxiety-by-race>
 - 22 "Prejudice, Social Stress, and Mental Health in Lesbian, Gay, and Bisexual Populations: Conceptual Issues and Research Evidence", Ilan H. Meyer, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2072932/>
 - 23 "The Mental Health and Well-Being of Indigenous LGBTQ Young People", DeChants, J.P., Price, M.N., Nath, R., Hobaica, S., & Suffredini, K.(2023), The Trevor Project.
 - 24 Johns et al., 2019; Johns et al., 2020
 - 25 Matumani ikinnerussutilittut ilungersuasarnerit assigiinngitsut sisamat suussusersineqarput: LGBTQ-mik tunngaveqartumik timikkut ajoquserneq, immikkoortitaaneq, ineqarniarnikkut ajornartorsiateqarneq angajoqqaallu allamik isumataartitsiniarnerat.
 - 26 "Cumulative minority stress and suicide risk among LGBTQ youth", Amy E. Green, Myeshia N. Price, Sam H. Dorison
 - 27 "American Indian/Alaskan Native Youth Suicide Risk", <https://www.thetrevorproject.org/research-briefs/american-indian-alaskan-native-youth-suicide-risk/>
 - 28 Innuttaasut pillugit naatsorsueqqissaarnermi kisitsisit 1977-2023, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik. <https://stat.gl/dialog/topmain.asp?lang=da&sc=BE>
 - 29 "Ukiumoortumik natsorsueqqissaarnermi kisitsisit 2023, Kalaallit Nunaanni Politiit"
 - 30 "Time trends and geographical patterns in suicide among Greenland Inuit", Ivalu Katajavaara Seidler, Janne Schurmann Tolstrup, Peter Bjerregaard, Allison Crawford & Christina Viskum Lytken Larsen. Published: 21 March 2023. <https://bmcp psychiatry.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12888-023-04675-2>
 - 31 "A systematic review on risk and protective factors for suicide and suicidal behaviour among Greenland Inuit", Ivalu Katajavaara Seidler, Nanna Lund Hansen, Arnârak Patricia Bloch & Christina Viskum Lytken Larsen, Published online: 21 Jun 2023. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/22423982.2023.2226284>
 - 32 "Kartläggning och analys av LGBTI-området i Norden, Kunskapsunderlag inför beslut om inriktning och insatser för det nordiska samarbetet", Nordisk information för kunskap om kön, NIKK
 - 33 Oqaatsit atorlugit uumissuinerit Sipineq+-imiit assersuutit
 - 34 "Impact of Bathroom Discrimination on Mental Health Among Transgender and Nonbinary Youth", Myeshia Price-Feeney, Ph.D., Amy E. Green, Ph.D., Samuel H. Dorison, L.L.M., M.Sc.
 - 35 "2023 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ Young People", The Trevor Project, <https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/#affirming-spaces>
 - 36 "2023 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ Young People", The Trevor Project, <https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/#support-youth>